

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 302

van **KATRIEN SCHRYVERS**

datum: 6 juli 2020

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Lijkbezorging - Uitzonderingen op het decreet tijdens de coronacrisis

Volgens artikel 77 en 78 van het Burgerlijk Wetboek kan een persoon pas worden begraven na een kosteloos afgegeven verlof van de ambtenaar van de burgerlijke stand, die daartoe over een overlijdensattest moet beschikken. Dat attest stemt overeen met het Model III C of Model III D, dat bij de aangifte van overlijden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand moet worden bezorgd. Hetzelfde attest geldt ook als het attest, vermeld in artikel 13, tweede lid, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, dat het mogelijk maakt om een niet-gecremeerd stoffelijk overschot te vervoeren. Als er evenwel ook een aanvraag tot toestemming van een crematie wordt ingediend, moet overeenkomstig artikel 21, §1, eerste lid, van het decreet van 16 januari 2004 een tweede medisch attest worden voorgelegd waarin de behandelende geneesheer of de geneesheer die het overlijden heeft vastgesteld, vermeldt of het overlijden te wijten is aan een natuurlijke of gewelddadige of verdachte of niet vast te stellen oorzaak.

Naar aanleiding van de coronacrisis besliste de Vlaamse Regering dat in afwijking van artikel 13, derde lid, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en lijkbezorging het mogelijk moest zijn om gedurende de periode van de civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid meerdere stoffelijke overschotten in een lijkwagen te vervoeren.

Daarnaast werd in afwijking van artikel 19 §1, 3de, van hetzelfde decreet bepaald dat het verslag van een beëdigd geneesheer uit de eigen gemeente of een andere gemeente van het Vlaamse Gewest die door de ambtenaar van de burgerlijke stand of door diens gemachtigde beambten van het gemeentebestuur is aangesteld om de doodsoorzaken na te gaan in geval van crematie, niet meer vereist is in een noodsituatie.

Reden van deze bepaling was dat er zich bij een civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid een capaciteitsprobleem zou kunnen voordoen wat betreft de inzet van geneesheren. Zij moeten dan voorrang kunnen geven aan de verzorging van hun patiënten.

Daarom besliste de Vlaamse Regering dat kon afgeweken worden van het verplichte tweede advies van een geneesheer indien het overlijden plaatsvond in het ziekenhuis, of indien het overlijden plaatsvond buiten het ziekenhuis en de behandelende geneesheer of de geneesheer die het overlijden vaststelt, bevestigt dat het overlijden te wijten is aan

de infectieziekte ten gevolge waarvan de civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid werd afgekondigd.

Tijdens de gedachtewisseling van 14 april 2020 in de commissie stelde ik reeds de vraag of het wel volstaat om op basis van vermoeden te werken. Voor overlijdens in de woonzorgcentra zijn veel overlijdens gerapporteerd als 'vermoeden COVID-19'. Intussen is wetenschappelijk meer bekend over het coronavirus dat COVID-19 veroorzaakt, onder meer dat mensen de ziekte kunnen hebben maar asymptomatisch kunnen zijn en dat mensen andere diverse symptomen kunnen vertonen zonder positief te testen op COVID-19.

1. Heeft de minister er zicht op of het op bepaalde momenten of in bepaalde regio's noodzakelijk was dat werd afgeweken van de verplichting m.b.t. het individueel vervoer van een stoffelijk overschot? Zo ja, wanneer en waar? Zijn er desgevallend onregelmatigheden vastgesteld?
2. Hoe gingen steden en gemeenten in de praktijk om met het opheffen van de verplichting tot dubbele attestering? Op welke manier gingen artsen hiermee om?
3. Worden bijkomende veiligheidsmaatregelen genomen en bijkomende kosten vergoed voor vaststellende artsen naar aanleiding van het feit dat de tweede attestering opnieuw nodig is, aangezien er een einde is gekomen aan de civiele noodsituatie, maar er nog wel een gevaar blijft voor besmetting?
4. Heeft de minister zicht op onregelmatigheden of moeilijkheden met betrekking tot het ontbreken van een dubbele attestering vooraleer over te kunnen gaan tot crematie?

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 302 van 6 juli 2020
van **KATRIEN SCHRYVERS**

Voorafgaande opmerking: In de schriftelijke vraag worden een aantal artikelen uit de wetgeving verkeerd geciteerd.

Er wordt verwezen naar de artikelen 77 en 78 van het Burgerlijk Wetboek, met de inhoud ervan. Dit is evenwel de oude inhoud van deze artikelen. Ingevolge artikel 4 van de wet van 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing werden deze artikelen opgeheven / vervangen. De artikelen 77 en 78 gaan sinds deze wijziging over iets anders (namelijk de Databank voor de Akten van de Burgerlijke Stand).

Ook de verwijzing naar artikel 21, §1, eerste lid, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, is niet correct. Dit artikel werd opgeheven bij het decreet van 29 maart 2019.

1. Ik heb er geen zicht op of het op bepaalde momenten of in bepaalde regio's noodzakelijk was dat er werd afgeweken van de verplichting m.b.t. het individueel vervoer van een stoffelijk overschot. Noch lokale overheden, noch de sector hebben mij ervan op de hoogte gebracht of dit zich zou hebben voorgedaan en of hierbij onregelmatigheden zouden zijn gebeurd.
2. Het opheffen van de verplichting tot dubbele attestering was uitsluitend mogelijk als het overlijden plaatsvond in het ziekenhuis, en als het overlijden plaatsvond buiten het ziekenhuis en de behandelende geneesheer of de geneesheer die het overlijden vaststelde, bevestigde dat het overlijden te wijten was aan de infectieziekte, ten gevolge waarvan de civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid was afgekondigd. Veel speelruimte was er niet voor de steden en gemeenten en artsen. De hiervoor vermelde voorwaarden voor de opheffing zijn duidelijk en eenvoudig omschreven in het besluit van de Vlaamse Regering tot afwijking van artikel 13 en van artikel 19 van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging. Ik ben niet op de hoogte gebracht van onregelmatigheden die zich zouden hebben voorgedaan.
3. Er werden al een hele reeks veiligheidsmaatregelen en richtlijnen genomen, alsook documenten en informatie verspreid sinds het uitbreken van de pandemie. Deze zijn te vinden op:
 - de website www.info-coronavirus.be
 - gezondheidsprofessionals vinden [algemene richtlijnen over COVID-19 op de website van Sciensano](#)
 - op de pagina's van Zorg en Gezondheid staan [concrete richtlijnen voor Vlaamse zorgprofessionals](#)
 - crisiscentrum Vlaamse overheid: <https://overheid.vlaanderen.be/communicatie/corona>
 - de communicatie van het Agentschap Zorg & Gezondheid: 'Wat te doen bij een overlijden van een patiënt?'
 - algemene site van het Agentschap Zorg en Gezondheid: <https://www.zorg-en-gezondheid.be/corona-richtlijnen-voor-zorgprofessionals>
 - document "COVID-19 – Wat te doen bij een overlijden van een patiënt": https://www.zorg-en-gezondheid.be/sites/default/files/atoms/files/Richtlijn_COVID19_overlijden.pdf

- de communicatie van de FOD Volksgezondheid: 'Procedure voor het beheer van een overlijden van een patiënt met COVID-19'
- algemene site van Sciensano: https://epidemio.wiv-isp.be/ID/Pages/2019-nCoV_procedures.aspx
- document "Procedure voor het beheer van een overlijden van een patiënt met COVID-19": https://epidemio.wiv-isp.be/ID/Documents/Covid19/COVID-19_procedure_deaths_NL.pdf

Deze veiligheidsmaatregelen en informatie blijken voldoende te zijn geweest en hebben hun nut bewezen tijdens het hoogtepunt van de pandemie. Bijkomende veiligheidsmaatregelen lijken mij dan ook niet nodig.

Ik zie niet in waarom er eventuele bijkomende kosten zouden moeten worden vergoed, nu we terug zijn bij het bestaande systeem van dubbele attestering. We gaan niet terug naar een nieuwe situatie, wel naar de situatie zoals deze was vóór de pandemie.

4. Er zijn mij geen onregelmatigheden of moeilijkheden gemeld.